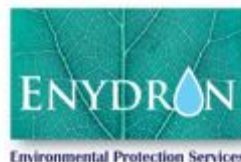

Προκλήσεις και Στόχοι για το Δημόσιο και τον Κατασκευαστικό Κλάδο

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Δρ. Ηρακλής Παναγιωτάκης

www.enydron.com

Ποιοι είμαστε

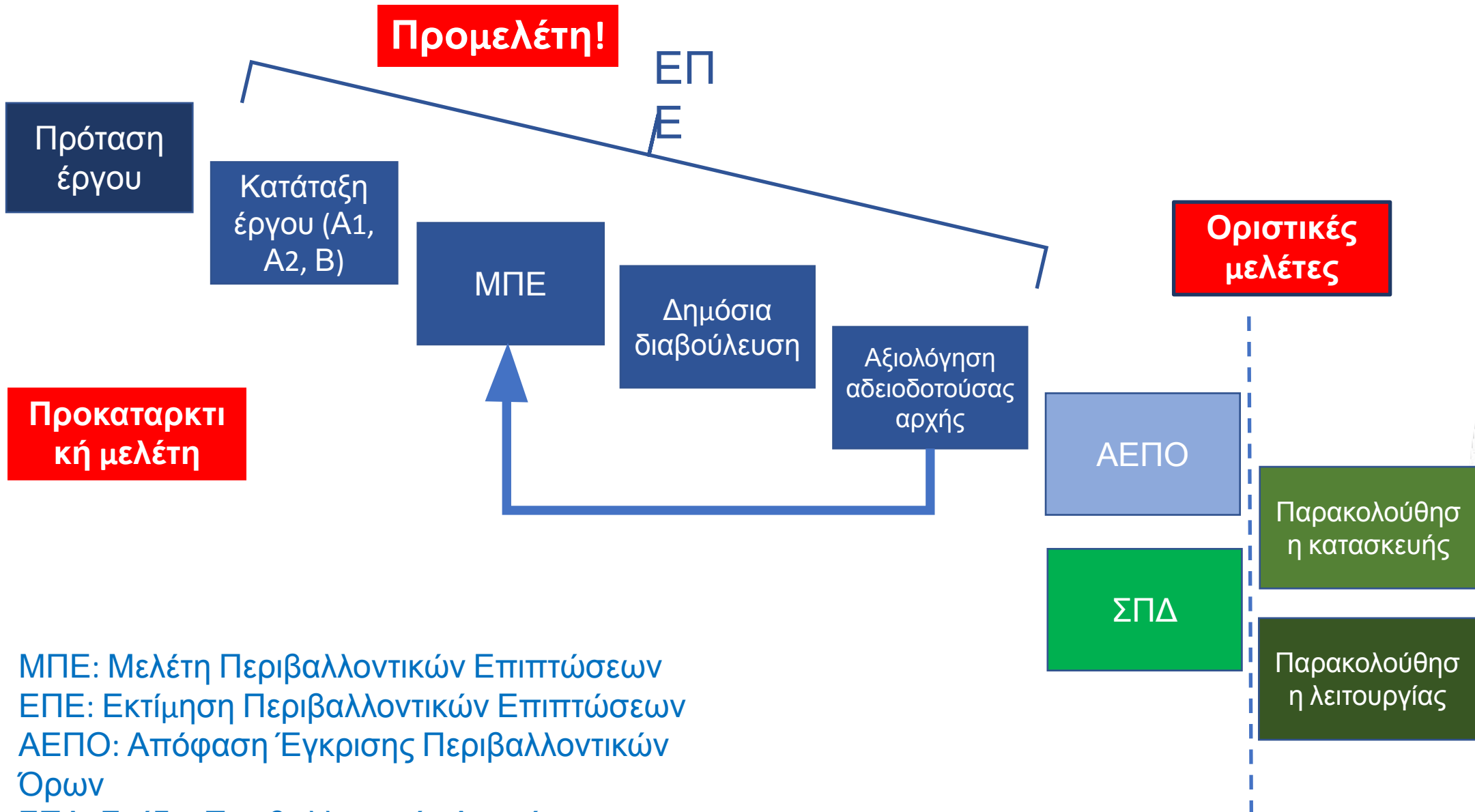
- Σύμβουλοι περιβαλλοντικής διαχείρισης με δραστηριότητα στην Ελλάδα και τα Βαλκάνια
- Περισσότερα από 20 χρόνια εμπειρίας στην παροχή περιβαλλοντικών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας
- Περιβαλλοντική επίβλεψη μεγάλων έργων υποδομής (14 αεροδρόμια Fraport, ΠΑΠΥ, Έργα Υποδομής Ελληνικού, Έργα επέκτασης ΔΑΑ)
- Αξιόπιστοι συνεργάτες μεγάλων συμβουλευτικών ομίλων και πολυεθνικών εταιρειών (Aecom, Setec, κ.α.)
- Στρατηγικές συνεργασίες με κορυφαία ακαδημαϊκά ιδρύματα (π.χ., ΕΜΠ)
- Ενεργά μέλη διεθνών δικτύων επαγγελματιών και επιστημόνων (π.χ., NICOLE)

Σημασία της Περιβαλλοντικής Διαχείρισης έργων υποδομής

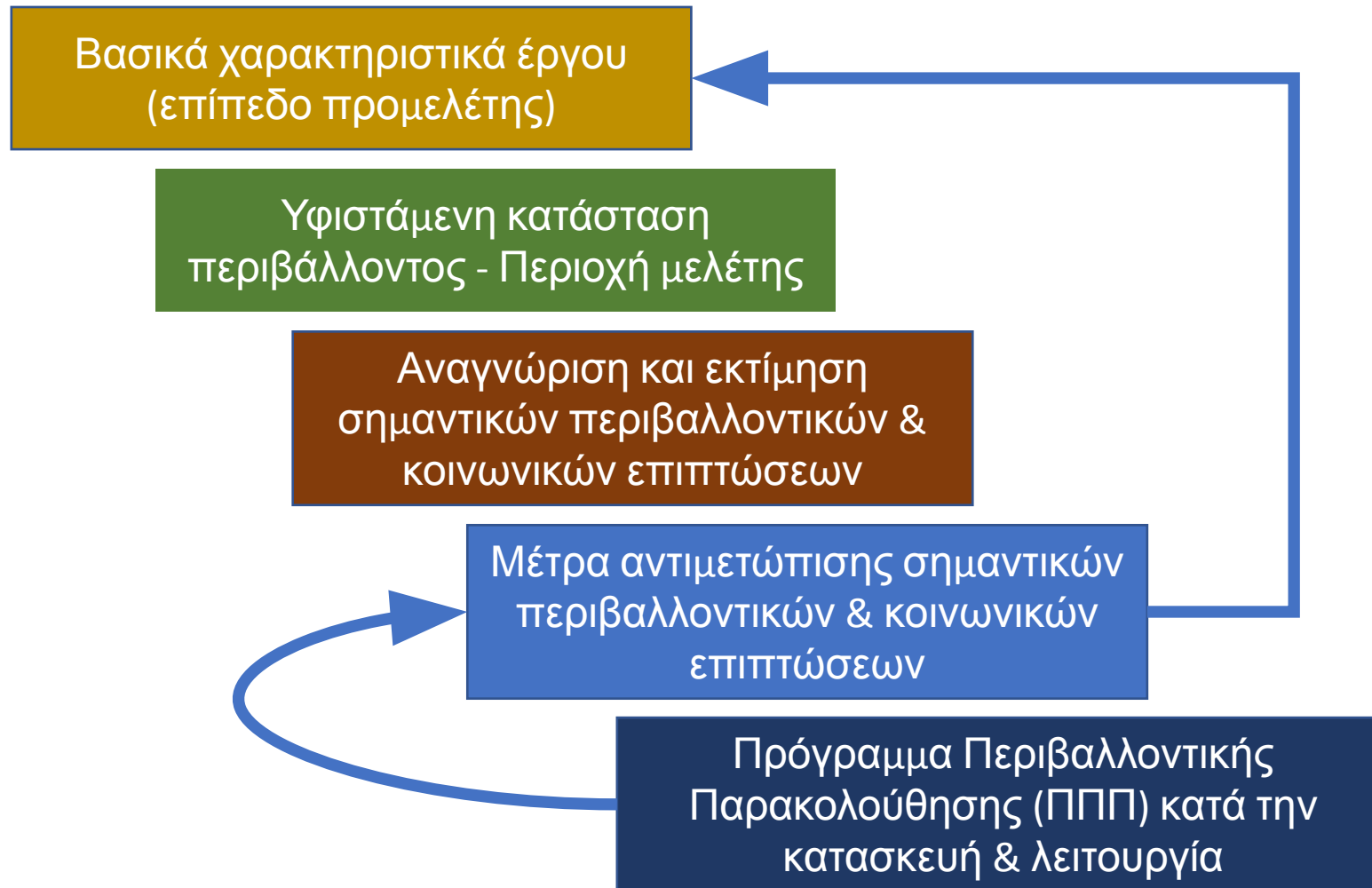
Σε μια εποχή που μεγάλα έργα υποδομής κατασκευάζονται στην Ελλάδα (επέκταση οδικού δικτύου, αναπλάσεις χώρων, επεκτάσεις αεροδρομίων και λιμανιών κ.α.)

- Μείωση περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων και αύξηση της αποδοχής
- Συμμόρφωση με νομοθεσία και επιμέρους προδιαγραφές
- Περιορισμός απρόβλεπτου κόστους και καθυστερήσεων έργου
- Μείωση κόστους κατασκευής, π.χ. βελτιστοποίηση χρήσης φυσικών πόρων, ασφαλής επαναχρησιμοποίηση υλικών
- Ενίσχυση των αρχών της Κυκλικής Οικονομίας
- Ενίσχυση εταιρικής εικόνας (π.χ. ESG)
- Ολοκληρωμένη προσέγγιση που ενισχύει ποιότητα της κατασκευής και τις συνθήκες Υ&Α στο εργοτάξιο - η εμπειρία έχει δείξει ότι πρόκειται για αλληλένδετα συστήματα!

Διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης

ΜΠΕ: Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΕΠΕ: Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΑΕΠΟ: Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων
ΣΠΔ: Σχέδιο Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

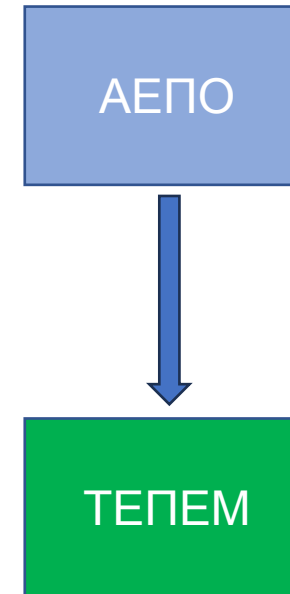

Βασικά χαρακτηριστικά της κατασκευής με περιβαλλοντικές επιπτώσεις

- Τεχνικά και γεωμετρικά στοιχεία έργου (π.χ. έκταση ανάπλασης, χάραξη οδοποιίας)
- Κύριες - βοηθητικές εγκαταστάσεις, συνοδά έργα (π.χ. χώροι προσωρινής αποθήκευσης υλικών & αποβλήτων)
- Είδος υλικών κατασκευής (π.χ. επαναχρησιμοποίηση αδρανών υλικών σε επιχώσεις)
- Χρήση φυσικών πόρων (π.χ. νερού, καυσίμων)
- Έκλυση ρύπων (π.χ. σκόνη, ρυπασμένα ύδατα)
- Παραγωγή αποβλήτων (επικίνδυνα & μη επικίνδυνα)
- Απαίτηση αποκατάστασης εργοταξιακών χώρων

Εγκαταστάσεις κατά την κατασκευή

- Εργοταξιακά γραφεία
- Μονάδες παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος
- Μονάδες παραγωγής ασφαλτομίγματος
- Δανειοθάλαμοι – Αποθεσιοθάλαμοι
- Χώροι θραύσης και απόθεσης σωρών υλικών
- Χώροι προσωρινής αποθήκευσης μη επικίνδυνων και επικίνδυνων αποβλήτων
- Εγκαταστάσεις αποθήκευσης καυσίμων
- Εγκαταστάσεις συντήρησης μηχανημάτων έργων
- Εγκαταστάσεις πλύσης εξοπλισμού

Κύριες φάσεις κατασκευής

- **Προετοιμασία και Εκκαθάριση Χώρου**
(π.χ. απομάκρυνση βλάστησης, προετοιμασία επιφάνειας, οριοθέτηση και εγκατάσταση ζωνών εργασίας)
- **Κατεδάφιση και Εκσκαφές**
(π.χ. χωματουργικές εργασίες, διαχείριση ΑΕΚΚ, αποξήλωση οδοστρώματος, διαχείριση πλεονάζοντος υλικού, διαχείριση ρυπασμένων υλικών)
- **Κατασκευαστικές Εργασίες**
(π.χ. χρήση επικίνδυνων και μη επικίνδυνων υλικών, υλικών, δημιουργία και διαχείριση επικίνδυνων και μη επικίνδυνων αποβλήτων)
- **Αποκατάσταση**
(π.χ. διαχείριση πλεονάζοντος υλικού, διαχείριση ρυπασμένων υλικών και αποβλήτων, απομάκρυνση προσωρινών εγκαταστάσεων, καθαρισμός χώρου)

Σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις – Φυσικό & ανθρωπογενές περιβάλλον

Ρύπανση υδάτων & εδάφους

Ατμοσφαιρική ρύπανση

Θόρυβος & δονήσεις

Κυκλοφοριακή συμφόρηση

Παραγωγή αποβλήτων

Κατανάλωση φυσικών πόρων

Διαταραχή οικοσυστημάτων &
βιοποικιλότητας

Ατυχήματα

Πιθανά ρεύματα αποβλήτων - Μη επικίνδυνα & επικίνδυνα απόβλητα

- **Απόβλητα εκσκαφών, κατεδαφίσεων και κατασκευών (ΑΕΚΚ)**, π. χ. χώμα, απόβλητα καθαιρέσεων σκυροδέματος, απόβλητα απόξεσης ασφάλτου κ.λπ. που είναι πιθανό να είναι ρυπασμένα
- **Υλικά που περιέχουν αμίαντο**, π.χ. ελενίτ, αμιαντοσωλήνες, μονωτικά υλικά κ.λπ.
- **Απόβλητα ελαίων και λιπαντικών**, π.χ. από τη συντήρηση μηχανημάτων
- **Άλλα επικίνδυνα απόβλητα**, π.χ. διαλύτες, αραιωτικά, φιάλες υπό πίεση αερίων, μπαταρίες, συσκευασίες επικίνδυνων υλικών κ.λπ.
- **Ρυπασμένο έδαφος**, ιστορικά ή κατά τη διάρκεια της κατασκευής
- **Υγρά απόβλητα**, π.χ. εξαιτίας της άντλησης υπόγειων υδάτων που είναι πιθανό να είναι ρυπασμένα, υγρά απόβλητα πλύσης οχημάτων μεταφοράς σκυροδέματος, αστικά λύματα γραφείων, ρυπασμένα

Πιθανά ρεύματα αποβλήτων - Μη επικίνδυνα & επικίνδυνα απόβλητα

- **Απόβλητα εκσκαφών, κατεδαφίσεων** (π.χ. χώμα, απόβλητα καθαιρέσεων ασφάλτου κ.λπ. που είναι πιθανό να περιέχουν υλικά κ.λπ.)
- **Υλικά που περιέχουν σελήνες, σωλήνες, μονωτικά υλικά κ.λπ.**
- **Απόβλητα ελαίων** (π.χ. από τη συντήρηση μηχανημάτων)
- **Άλλα ελαφριά υλικά** (π.χ. διαλύτες, αραιωτικά, φιάλες υπό πίεση, υαλίσια, υαλίσια επικίνδυνων υλικών κ.λπ.)
- **Ρυπασμένα υλικά ή κατά τη διάρκεια της κατασκευής**
- **Υγρά αποβλήτων** (π.χ. εξαιτίας της άντλησης υπόγειων υδάτων που είναι πιθανό να είναι ρυπασμένα, υγρά απόβλητα πλύσης οχημάτων μεταφοράς σκυροδέματος, αστικά λύματα γραφείων, ρυπασμένα υλικά κ.λπ.)

Κάποια δεν αναγνωρίζονται ακόμα στα εργοτάξια και δεν υφίστανται κατάλληλη διαχείριση!

Ρύπανση υδάτων & εδάφους

Ατμοσφαιρική ρύπανση, έκλυση σκόνης, θόρυβος & δονήσεις

Διαχείριση μη επικίνδυνων & επικίνδυνων αποβλήτων

Σχέδιο Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ)

Αποσκοπεί στην καθοδήγηση του Εργολάβου & Υπεργολάβων για την ορθή περιβαλλοντική διαχείριση του έργου κατά τη διάρκεια της κατασκευής (και της λειτουργίας). Θα πρέπει:

- να συνδυάζει στρατηγικό σχεδιασμό με **πρακτική εφαρμογή** στο εργοτάξιο.
- να ευθυγραμμίζεται με τις επικαιροποιημένες νομικές και κανονιστικές υποχρεώσεις, καθώς και με τις **διεθνείς βέλτιστες πρακτικές**, π.χ. επαναχρησιμοποίηση υλικών και αποβλήτων με την ανάπτυξη και χρήση κατάλληλων πρωτοκόλλων.
- να προάγει τις αρχές της **Βιωσιμότητας και της Κυκλικής Οικονομίας**, συμπεριλαμβανομένης της αποδοτικής χρήσης πόρων και της γενικότερης μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- να ενσωματώνει εργαλεία «**lesson learned**» για τη συλλογή και εφαρμογή καθημερινών εμπειριών προς συνεχή βελτίωση.
- **Να είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες του συγκεκριμένου έργου!**

Προκλήσεις την εποχή της Κυκλικής Οικονομίας

- Μεγάλο περιθώριο βελτίωσης της νοοτροπίας στον κατασκευαστικό κλάδο
- Η προσέγγιση παραμένει περισσότερο γραφειοκρατική και λιγότερο ουσιαστική
- Πολλά εμπλεκόμενα μέρη με διαφορετικές νοοτροπίες... **Οι υπεργολάβοι συχνά ο αδύναμος κρίκος, γι' αυτό τα οικονομικά εργαλεία συμμόρφωσης (!) και η συνεχής εκπαίδευση απαραίτητη**
- Περιορισμένοι έλεγχοι αρμόδιων περιβαλλοντικών αρχών
- Έλλειψη εκπαιδευμένου και έμπειρου προσωπικού
- **Οι ΑΕΠΟ ήδη προτρέπουν για μεγιστοποίηση της επαναχρησιμοποίησης εκσκαφών και υλικών εντός του έργου!**
- **Ωστόσο έλλειψη σαφούς θεσμικού πλαισίου και τεχνικών προδιαγραφών, π.χ. προδιαγραφών επαναχρησιμοποίησης σβόλων και αδρανών υλικών**

Νέα Οδηγία (2025/2360) παρακολούθησης & ανθεκτικότητας εδάφους που θα αλλάξει το

τόπιό μας. Πρόσφατα η ΕΕ στερούνταν ενός ολοκληρωμένου και ενιαίου πλαισίου διαχείρισης εδάφους. Το αντικείμενο θεραπεύονταν σε εθνικό επίπεδο... **Στην Ελλάδα πλήρης έλλειψη θεσμικού πλαισίου!**

- Μετά από πολυετείς διαπραγματεύσεις ψηφίζεται η **Οδηγία 2025/2360** για την παρακολούθηση και την ανθεκτικότητα του εδάφους. Πρέπει να ενσωματωθεί στο εθνικό μας δίκαιο έως το 2028
- Εισάγεται η έννοια του «**υγιούς εδάφους**» (healthy soil)
- Θεσπίζονται μια σειρά καινοτόμων μέτρων, όπως το **εθνικό δίκτυο παρακολούθησης της ποιότητας του εδάφους**, η υποχρεωτική καταγραφή και αποτίμηση ρυπασμένων χώρων, ο κατάλογος ουσιών προτεραιότητας για τα εδάφη, ο προσδιορισμός οριακών τιμών εδάφους, η υποχρέωση περιορισμού σφράγισης του εδάφους, η δημιουργία ανοικτών δημόσιων μητρώων κ.α.

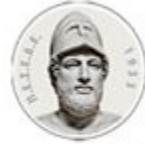
Νέα Οδηγία (2025/2360) παρακολούθησης & ανθεκτικότητας εδάφους που θα αλλάξει το

• Καταλύτης για τον χώρο των έργων υποδομής - θα **ΤΟΠΙΟ** επιφυλάσσει τις εξελίξεις στην περιβαλλοντική διαχείριση των έργων.

- Το έδαφος δεν θα θεωρείται απλώς το υπόβαθρο αλλά ένας ζωντανός, μη ανανεώσιμος πόρος που απαιτεί προστασία και συνεχή παρακολούθηση.
- Συστηματική περιβαλλοντική διερεύνηση του εδάφους, (σήμερα μόνο γεωτεχνική έρευνα), με ιστορική ανάλυση, δειγματοληψίες και εργαστηριακές αναλύσεις που θα τεκμηριώνουν την παρουσία ή απουσία ρύπανσης και τα λοιπά περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του εδάφους.
- Σύνδεση της περιβαλλοντικής διερεύνησης με «γεγονότα ενεργοποίησης» όπως χωματουργικές εργασίες, έκδοση ή ανανέωση ΑΕΠΟ, έκδοση άδειας δόμησης, αλλαγή χρήσης γης, μεταβιβάσεις ακινήτων κ.α., τα οποία θα πρέπει να επιλέξουν τα κράτη-μέλη

Απαραίτητες εθνικές πρωτοβουλίες

- Ωστόσο ακόμα και εάν η νέα Οδηγία είναι ένα σημαντικό βήμα μπροστά, **δεν λύνει πλήρως το πρόβλημα, καθώς δεν καλύπτει σημαντικά θέματα, όπως π.χ. την επαναχρησιμοποίηση των εκσκαφών και των λοιπών πιθανά ρυπασμένων ΑΕΚΚ.**
- Σε άλλα κράτη-μέλη εφαρμόζονται εδώ και αρκετά χρόνια εργαλεία όπως το «soil passport», βάσει του οποίου η επαναχρησιμοποίηση των εκσκαφών είναι δυνατή, εντός ή εκτός του έργου, αφού πρώτα χαρακτηριστούν περιβαλλοντικά, βάσει θεσμοθετημένων πρωτοκόλλων.
- Σημαντική παράμετρος στην πρακτική αυτή είναι η **εκτίμηση κινδύνου και το είδος των χρήσεων γης** (διαφορετική η προσέγγιση για την επαναχρησιμοποίηση π.χ. σε νησίδες δρόμων απ' ότι σε ένα πάρκο, όπου θα υπάρχει επαφή με τον άνθρωπο)
- **Τέτοια εργαλεία είναι απαραίτητο να αναπτυχθούν σε εθνικό επίπεδο**, καθώς ήδη σήμερα αντιμετωπίζουμε μεγάλα προβλήματα στη διαχείριση εδάφους και λοιπών ΑΕΚΚ.

PANHELLENIC UNION OF PUBLIC
WORKS CONSTRUCTIONS ASSOCIATIONS

**806 ΤΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΕΣΕΔΕ
ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ**

Προκλήσεις και Στόχοι για το Δημόσιο και
τον Κατασκευαστικό Κλάδο

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΗΝ
ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Δρ. Ηρακλής Παναγιωτάκης

www.enydron.com